

УДК 338.24

Костецький Я.І., к.е.н., Костецький І.І.,

Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті розглянуто джерела формування оборотного капіталу, вказано ефективні шляхи його використання та вплив на фінансові результати сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: оборотний капітал, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, запаси, ліквідність, майно, нормування, сільгосп підприємства, інвестиції.

Постановка проблеми. Оборотні активи сільськогосподарських підприємств представляють собою економічну категорію, в якій тісно переплітаються багато теоретичних і практичних питань. Серед них досить важливим є організація ефективного управління оборотними активами.

Оборотні засоби забезпечують безперервність процесу виробництва і багато в чому визначають його ефективність. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки швидко кошти вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші [4, 9].

Тому проблеми прискорення оборотності оборотних активів в умовах системної глобалізації економіки набуває особливої актуальності, насамперед, у питаннях розробки шляхів ефективного управління оборотними активами с.г. підприємств [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам ефективного використання оборотних

Метою дослідження є аналіз джерел формування оборотних активів сільськогосподарських підприємств, а також розробка пропозицій щодо раціонального складу та структури оборотних активів в період фінансової невизначеності.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств значною

мірою залежить від складу, структури, динаміки та рівня використання оборотного капіталу. До оборотного капіталу належать оборотні засоби виробничої сфери, такі як запаси сировини і матеріалів, тварини на вирощуванні і відгодівлі, витрати незавершеного виробництва, готова продукція, товари. Друга частина оборотних засобів перебуває у сфері обігу – грошові кошти, дебіторська заборгованість за розрахунками та інші оборотні активи.

Найбільш відомими є розробки Головка І.В., Ковальчука М.І., Лахтіонової Л.А., Мниха Є.В., Осипова В.І., Савицької Г.В., Старостенко Г.Г., Тарасенко Н.В., Фролової Т.О., Чумаченка М.Г., Шморгун Н.П. та інших.

Однак, окремі аспекти ефективного управління та дослідження джерел формування оборотних активів сільськогосподарських підприємств досліджені недостатньо. Питання ефективного управління оборотними активами сільськогосподарських підприємств в даний час потребують більш детального вивчення, особливо на регіональному рівні та у підприємствах різних форм власності.

Основними завданнями аналізу оборотного капіталу є вивчення змін, які відбуваються в його складі та структурі, співвідношення темпів зростання виробництва і якості продукції [1, 5].

При аналізі важливо порівняти абсолютні суми показників звітного та попереднього періодів, виявити та дослідити зміни в структурі оборотного капіталу, оцінити стан виробничих запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів, вивчити показники оборотності активів (табл. 1).

Таблиця 1

Структура оборотного капіталу сільськогосподарських підприємств Тернопільської області за 2008 рік*

Показники	На початок періоду		На кінець періоду		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Оборотний капітал (поточні активи), з них:						
виробничі запаси	893054,9	100,0	2175196,3	100,0	+1282141,4	-
поточні біологічні активи	330939,1	37,1	457986,8	21,0	+127047,7	-16,1
готова продукція	109989,5	12,3	139228,9	6,4	+29239,4	-5,9
грошові кошти	167464,9	18,8	241228,1	11,1	+73763,2	-7,7
поточні фінансові інвестиції	22349,0	2,5	370185,2	17,1	+347836,2	+14,6
дебіторська заборгованість	49,0	0,0	409,0	0,0	+360,0	-
інші оборотні активи	233381,5	26,1	926579,1	42,6	+693197,6	+16,5
Витрати майбутніх періодів	28881,9	3,2	39579,2	1,8	+10697,3	-1,4
Необоротні активи і групи вибуття	2717,5	100,0	5222,6	100,0	+2505,1	-

*Розраховано за даними Головного управління статистики у Тернопільській області

Дані таблиці 1 свідчать, що загальна сума вартості оборотних активів на кінець звітного періоду становила 2175196, 3 тис. грн., що в 2,4 рази більше порівняно з початком періоду. Збільшення активів спостерігається за всіма статтями, але в дебіторській

сільськогосподарських підприємств, що призводить до фінансових ускладнень, браку коштів для придбання виробничих запасів, виплати заробітної плати, розрахунків з бюджетом, постачальниками. Тому кожне підприємство повинно бути зацікавлене в

заборгованості, грошових коштах і виробничих запасах воно досить істотне.

У структурі оборотного капіталу найбільша частина припадає на дебіторську заборгованість і виробничі запаси: дебіторська заборгованість – 42,6 %, виробничі запаси – 21,0 %, грошові кошти – 17,1 % і готова продукція – 11,1 %. Незначне збільшення

скороченні термінів погашення платежів шляхом удосконалення розрахунків, своєчасному оформленню розрахункових документів, впровадженню вексельної форми розрахунків тощо.

Завданням аналізу дебіторської заборгованості є вивчення та оцінка її складу і структури, визначення питомої ваги в сумі поточних активів, впливу на

з початком, а також у її питомій вазі в загальній сумі поточних активів.

Так, загальна сума дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств Тернопільської області за 2008 рік збільшилася на 693197,6 тис. грн. у тому числі за товари, роботи та послуги – на 248493,6 тис. грн., з бюджетом – на 36477,4 тис. грн. і інша поточна заборгованість, яка потребує особливо детального аналізу – 408226,4 тис. грн. Слід зазначити, що питома вага цієї заборгованості в загальній сумі дебіторів досить висока: на початок періоду вона

До оборотних засобів, які повністю формуються за рахунок власних коштів, належать вартість насіння та посадкового матеріалу, малоцінних і швидкозношуваних предметів тощо. Проте в сільськогосподарських підприємствах часто існують надлишкові запаси. Вони створюються із загрозою дефіциту, постійного коливання цін тощо. У кінцевому результаті виникають залишки нереалізованої товарної продукції, зменшується прибуток, погіршується фінансовий стан господарства.

Фінансова служба підприємств повинна

становила 26,2 % та на кінець періоду – 44,0 %.

З обороту підприємств виведено 42,6 % коштів від загальної суми поточних активів, що на 16,5 % більше ніж на початок періоду, відволікання такої суми з обороту негативно впливає на фінансовий стан

систематично контролювати стан оплати відвантаженої чи відпущеної продукції. У разі виникнення дебіторської заборгованості застосовувати заходи щодо припинення подальшого постачання продукції боржникам. Виконання таких заходів дозволить підприємствам

Список використаних джерел.

1. Ковальчук М.І. Економічний аналіз у сільському господарстві. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: Знання, 2002. – 390 с.
2. Кодацкий В.П. Пути эффективного управления оборотными активами промышленных предприятий. //Актуальні питання економіки. - № 4(82). - 2008. - С. 149-154.
3. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 365 с.
4. Осипов В.І. Економіка підприємства: Підручник. Одеса: Маяк, 2005.- 724 с.
5. Павловська В.М. Фінансовий аналіз. – К.: КНЕУ, 2002.
6. Салига С.Я. і ін. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 210 с.
7. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.
8. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ – 2000», 2006. - 344 с.
9. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення і практичних завдань. – К.: Видавництво Європейського університету, 2005. – 253 с.
10. Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 528 с.

Проблемы эффективного использования оборотных активов сельскохозяйственных предприятий.**Костецкий Я.И. Костецкий И.В.**

Аннотация. В статье рассмотрены источники формирования оборотного капитала, указано эффективные пути его использования и влияние на финансовые результаты сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: оборотный капитал, дебиторская задолженность, кредиторская задолженность, запасы, ликвидность, имущество, нормирование, сельскохозяйственные предприятия, инвестиции.

Problems of an effective utilization of turnaround actives of the agricultural enterprises.**Kostetsky Y.I., Kostetsky Ya.I.**

The summary. In clause the sources of formation to the turnaround capital are considered, is specified effective ways of use and influence on financial results of the agricultural enterprises.

Key words: a working capital, debtor debts, creditor debts, stocks, property, agricultural enterprises, investment.